

Diversi Tractatvs

Coloniae Agrippinae, 1629

Qvæstio I. An, quæ, & qualis potentia loco motiua, seu operatiua ad extra, sit in angelo; an ab intellectu & voluntate distincta; an etiam actiua in destans; & miraculorum operatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

QVÆSTIO I.

An, quæ, & qualis potentia loco motiua, seu operatiua ad extra, sit in Angelo; an ab intellectu & voluntate distincta; an etiam actiua in distans; & miraculorum operatiua.

1 **A**SSERTIO I. Est in Angelis potentia quædam naturalis operatiua ad extra, qua saltem corpora localiter mouere possunt. Ita sanctus Thomas 1. p. quæst. 110. artic. 3. & communis omnium Doctorum; post Aristotelem libro 12. *Metaph. tex. 4.4* alioque Philosophos, qui docent re ipsa cælos moueri ab intelligentijs, siue substantijs spiritualibus.

Nec dissentit Guilielmus Parisiensis, licet à Delrio libro secundo *Disquisit. Mag.* in diuersum citatus. Et enim *Tract. de vniuerso part. 2. secunda partus cap. 71* expresse ait: *Cum ex narrationibus historicis, atque Prophetis manifestum sit, huiusmodi substantias & ciuitates subuertisse, & alia non pauca similia fecisse manifestum est, eas virtutem huiusmodi habuisse. Si verò quis dixerit, quia huiusmodi perfectio, non fuit innata, siue naturalis, sed potius de nouo data, cum ad huiusmodi faciendâ creator illas misit; dico, quia & hoc vane dicitur: eodem quippe modo dicere posset, & de virtute intellectiua. Idem docet cap. 70.* Nec obstat, quod vtroque loco docet, Angelos solum mouere corpora imperando; non enim negat mouere efficaciter per se ipsos, ita vt vis effectiua motus sit in Angelis, sed solum docet, eam

vim effectiuam aliam non esse, quam imperium voluntatis, absque alia potentia exequente realiter distincta, de qua re inferius.

2 **P**robatur assertio passim ex scriptura, præsertim ex Danielis cap. 14. *vers. 35.* vbi de Propheta Habacuc in Iudæa constituto dicitur: *Et apprehendit eum Angelus Domini in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone supra lacum in impetu spiritus sui.* Et mox *vers. 38.* Porro Angelus Domini restituit Habacuc confestim in loco suo. Et *Matth. 4. vers. 5.* de Christo dicitur: *Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi &c.* Et *vers. 8.* Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, &c. Ex quibus locis certissimum est, vim motiuam ad extra naturaliter conuenire Angelis, tum bonis, tum malis.

3 **N**eque enim dici potest, vim hanc mouendi solum miraculose fuisse communicatam his Angelis, tum ob dictam causam, ex Parisiensis; tum quia **D E V S** ea ratione conuenientius per se ipsum mouisset absque Angelo; tum quia illud, *In impetu spiritus sui*, manifeste vim naturalem significat. Denique cum diabolus peruersa voluntate Christum detulerit, non est dicendum, voluisse Deum per miraculum ipsi eam vim communicare, cooperando quasi speciali influxu ad malum.

4 **I**dem patet pluribus alijs exemplis eorum Angelorum, qui ad homines forma visibili missi sunt;

vt in Angelis, qui apparuerunt Abrahamæ *Genesis* 18. & Loth. *Genesis* 19. item in Raphaelæ, qui comitatus est Tobiam *cap.* 5. & Gabriele qui ad Virginem missus *Luc.* 1. & Angelis qui ministrarunt Christo, *Matth.* 4. idem docent SS. Patres, in primis Augustinus *libro tertio de Trinitat. capit.* 8. & 9.

3 Ratio S. Thomæ est. Quia vt dicit Dionysius *cap.* 7. *diuin. nom.* Diuina sapientia coniungit fines primorum principijs secundorum. Ex quo patet; quod natura inferior (vti est corporea) in suis supremo attingitur à natura superiori, nimirum spirituali: in corporibus autem motus localis ex suo genere est supremus & perfectissimus omnium: Ergo necesse est, vt Angeli saltem motum localem in corporibus efficere possint. Minor probatur, tum ex Aristotele *8. Physic. text.* 57. Tum quia motus localis inter omnes minimè corruptiuus est, nec mutatione corruptiuus quicquam in mobili intrinsecum ponit, aut destruit. His accedit, quod Angeli naturaliter seipsos; & animæ corpus sibi vnitum, eoque mediante corpora cætera possunt mouere: quid n̄ ergo etiam Angeli, cum sint substantiæ viuentes & spirituales multo perfectiores, quam animæ, corpora mouere possint?

6 *Assertio* II. Potentia hæc loco motiua, seu operatiua ad extra, non est re ipsa distincta à potentia naturali Angeli, qua seipsum mouet. Hanc

assertionem expresse tradit Suarez de Angelis *libro* 3. *capit.* 29. *numero* 4. & alij ab eo citati. Ratio est. Tum quia idem est vtrouque terminus formalis; nempè vbi locale. Tum quia etiam in anima, eadem est potentia loco motiua, qua suum corpus, & alia extra se constituta mouet. Tum quia Angelus, non mouet alia à se diuersa, saltem ad locum planè diuersum, nisi vel seipsum simul mouendo, vel imprimendo impetum, ab eadem naturali potentia motiua profectum: sicut etiam homo pariter eadem potentia loco motiua tam deferendo, tum imprimendo impetum alia extra se posita mouet; quando nimirum pilam vel manu gestans circumfert, vel impresso impetu proijcit.

7 *Assertio* III. Angelus non potest agere in distans, adeoque nec immediatè mouere corpus, nisi cui secundum substantiam suam præsens est. Ita habet communis Doctorum sententia, & speciatim tradit sanctus Thomas *1. part. question.* 52. *articul.* 1. & *quodlib.* 6. *articulo* 2. *ad* 1. & *quodlib.* 9. à 10. *ad* 2. Caietanus & omnes Thomistæ cit. *articul.* 1. cæteri que Scholastici communiter in 1. *distinctione* 37. & in 2. *distinctione* 2. & 3. in quibus etiam Scotus in 2. *distinctione* 2. *question.* 5. & 6. nec dissentit Durandus in 1. *distinctione* 37. *part.* 2. *question.* 1. & in 2. *distinctione* 8. *question.* 3. & sequuntur Valquez *disputat.* 189. *cap.* 3. Coimbraenses 6. *Physic. cap.* 2. *quest.* 1. Sua.

1. Suarez *Metaph. disputat. 18. sect. 8. & ad 1. part. 8. Thom. de Angelis libr. 4. cap. 20. numer. 5 & 6.* vbi tamen non satis constanter loquitur, maximè propterea, quam de locutione Angeli amplexus est sententiam *alibi* relatan & refutatam.

8 *Quoniam non desunt plures, tam veteres, quam recentiores Theologi, qui docent, Angelum posse immediatè operari, vbi non est præsens secundum suam substantiam, adeoq; in distans.* Ita Harueus *tract. de motu Angeli quæstion. 1 ad 3. & in 1. distinct. 17 quæstion. 1.* Ockam *ibidem, Gabriel ibidem artic. 3. dub. 1.* qui ita fere etiam de agentibus corporeis sentiunt. Et fauent Magister *in 1. distinct. 8. cap. vltim. & Scotus in 1. distinct. 37. quæstion. 1.* & sequuntur non pauci recentiores teste Vasquez *loco citat. cap. 1. speciatim Albertinus tom. 1. Princip. 1. coroll. 16 numer. 10.* post Auicennam & Aphrodisiensem.

9 *Sed probatur assertio primum auctoritate.* Ita enim generatim de naturalibus agentibus docet Aristoteles *7. Physic. cap. 2.* & speciatim de Intelligentia cælum mouente *libr. 2. de cælo c. 2.* Idè docet Damascenus *lib. 1. de fid. cap. 17.* vbi de Angelo ait: *Nec alibi est; verum intellectualem in modum illic circumscribitur, vbi operatur.*

10 *Secundo probatur ratione. I.* Quia alias nulla ratio esset, cur non posset operari Angelus in quouis loco remotissimo: Si enim distantia passi actioni agentis nil obest, nec opus

est per medium transmittere actionem, aut vim actiuam; nihil obstat etiam, quantumnis magna distantia eiusdem agentis actioni: hoc verò nec aduersarij facillè concesserint. II. Quia sic etiam Angelus assumere posset corpus, etiam si ei præsens non esset; id verò non satis consonum est, tum apparitionibus Angelorum in assumpto corpore; tum communi sensui Ecclesiæ, quoad energumenos seu obsessos à diabolo, aduersus quem preces Ecclesiæ & exorcismi velut præsentem adhibentur. III. Quia vniuersali inductione, & experimento satis constat, res cæteras naturales & corporeas non posse operari in distans, siue actione, aut vi actiua transfusa per medium; quicquid authores oppositæ sententiæ in contrarium dixerint: nec apta ratio assignari potest diuersitatis in Angelis. IV. Quia ex opposita sententia non esset causa, cum Angeli substantialiter mitterentur de cælo in terras, siue ad custodiam hominum, siue ad punitionem, siue ad alia peragenda aut denuantianda. V. Opposita sententia ianuam aperit superstitionibus, & superstitionis medijs ad varij generis effectus procurandos: V. G. per vnctionem vulnerariam, & similia.

11 *Nec obstat, quod Angeli voluntate agunt etiam in exteriora: voluntas autem ad suam actionem non requirit præsentiam obiecti. Primo enim ex nostra sententia Angeli immediatè ad extra non*

agunt voluntate, sed potentia executiva realiter distincta, vt dictum. Deinde etiam si voluntate immediate agerent ad extra, nihilominus tamen argumentum ab obiecto ad effectum nullius esset momenti: quia cum obiectum tantum moueat voluntatem in quantum cognitum est, nihil obstat eius localis & realis distantia volitioni; at verò in subiectum passum ipsumque effectum debet agens naturale realiter influere; cum quo proinde debet realiter coniunctum esse, siue per se, siue per virtutem aut actionem à se transmissam: quod proinde etiam de voluntate & intellectu dicendum, si immediatè ad extra operarentur. Quod notauit etiam S. Thomas quodlib. 9. articul. 10. ad 2. vbi ait, quod licet Angelus moueat per imperium, nihilominus imperium hic non dicitur sine virtute actiua, quam oportet aliquo modo contingere corpus motum.

11 **Affertio IV.** Angeli virtute naturali nō possunt facere vera miracula. Ita S. Thomas 1. part. quest. 110. artic. 4. & quest. 114. art. 4. & 3. cont. gent. cap. 102. & 103. Caietanus, Ferrariensis, commentatores ibidem, Alensis 2. part. questio. 42. & 43. Bonauentura, & alij Scholastici communiter in 2. distinct. 7. quos sequitur Gregorius de Valentia ad 1. part. S. Thom. disputat. 8. questio. 5. punct. 2. & Suarez ibid. de Angelis libr. 4. cap. 39. Ratio S. Thomæ, eaque optima est. Quia de ratione veri miraculi, & quod simpliciter tale sit,

est, vt sit præter ordinem totius naturæ creatæ: Angelus autem virtute propria & naturali non potest facere aliquid per totum ordinem naturæ creatæ; hoc ipso quod propria etiam eius virtus creata est: Ergo, &c. Minor patet. Maior probatur. Quia ad miraculum non sufficit, vt aliquid fiat, præter ordinem naturæ alicuius particularis; sic enim ille, qui proijcit lapidem sursum, miraculum faceret; cum hoc sit præter ordinem naturæ lapidis.

Idem confirmatur ex ipsa notione nominis miraculi, iuxta S. Thomam 1. part. quest. 105. artic. 7. Miraculum enim dicitur, quasi admiratione plenum: quod per se & absolutè non conuenit, nisi illi, quod habet causam simpliciter, & omnibus occultam, vt est DEVS. Cætera verò quæ habent causam naturalem, licet nobis incognitam, non sunt per se occulta, vel admiratione plena: sed solum per accidens, ratione ignorantie nostræ; cum alioqui causa naturaliter sit cognoscibilis; quâ cognitâ, cessat admiratio.

12 Ex quibus colligitur, solum Deū virtute propria & naturali facere posse vera miracula; siue actiones ipsæ tales sint, quæ secundum se etiam & ex suo genere, à nulla re creata naturaliter fieri possint, vt est resuscitatio mortui; siue ex parte modi ita fiant, vt eo modo naturaliter à nullo agente creato fieri possint.

possint; vt est sanatio subita ægri, sine applicatione causæ secundæ, etiam si morbus ille ex suo genere non fuerit incurabilis, &c. Atque hanc doctrinam tradunt etiam scriptura & SS. Patres. Psal. 71. vers. 18. *Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus.* Psal. 76. v. 15. *Quis Deus magnus, sicut Deus noster? Tu es Deus, qui facit mirabilia.* Psal. 135. v. 4. *Qui facis mirabilia magna solus.* De qua re plura, Basilius Theodoretus, Chrysostomus, Augustinus in eadem psalmorum loca, & rursum Augustinus epist. 3. ad Volusianum. Interim non negandum, fieri posse quædam ab Angelis mirabilia, quorum causa & ratio cum nobis occulta sit, dici possunt, *miracula quoad nos, & secundum quid, vt notauit idem S. Thomas cit. q. 110. a. 4. ad 2.*

QVÆSTIO II.

Quas res Angeli loco mouere, aut sistere possint, an non solum corporeas, sed etiam alias spirituales substantias: & quo modo, an etiam impresso impetu; & virtute illimitata ad mouendum.

S. Thomas 1. p. q. 109. a. 4. & 110. a. 3.

DVO hac dubitatione quæruntur. Primum spectat subiectum mobile: cum enim ex dubio præcedenti constet, corpora ab Angelo moueri posse, nunc quæstio est, tam de Angelis, tum de animabus; an scilicet Angeli animas, & vnus Angelus alium Angelum loco mouere naturaliter possit; aut etiam in loco sistere

seu detinere. Alterum pertinet ad modum mouendi: siue is spectetur ex parte medijs, an scilicet fieri possit etiam impresso impetu seu impulsu, quo mediante Angelus moueat: siue spectetur ex parte subiecti, & virtutis motiæ naturalis: vbi quæstio est, an hæc sit determinata, tam in ordine ad magnitudinem subiecti mobilis: quam velocitatem motus.

Assertio I. Angeli propria sua & naturali potentia, non solum corporeas substantias, sed etiam animas hominum: adeoque vnus aliquis eorum, etiam Angelum alium loco mouere, in eoque sistere potest. Hæc assertio quoad animas est communis sententia, & traditio Patrum, ac Theologorum, qui docent, animas damnandas, cum primum separantur à corpore, à dæmonibus violenter raptari ad tartara. De Angelis vero inter se comparatis res non est tam certa, nec ab antiquis Theologis admodum disputata; eam tamen tradunt Maior in 2. dist. 2. q. 7. Molina q. 52. a. 3. Suarez Metaph. disp. 35. sect. 6. n. 28. & ad 1. p. S. Thom. de Angelis lib. 4. c. 28. Zumell. ibid. q. 53. art. 3. q. 5. & Pesantius a. 1. disp. 2. et si Vasquez disp. 194. cap. 3. contrarium sentiat, asserens, *frimotum esse, quod quidam comminiscuntur, Angelos alios quos tanta esse virtutis, vt aliquo impulsu quasi impresso alteri Angelo, ipsum moueant ad alium locum, vel alicui loco alligent, cum hoc sit proprium corporum.*

Sed abstrahendo nunc à modo, eum motum efficiendi, an scilicet fiat impresso impulsu, an non, probatur